

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

איגרת סיכום המפגש השני של צוות השולחן העגול בנושא עידוד הנתניה וקידום

הפילנתרופיה

אשר התקיים ביום חמישי 25 בנובמבר 2010, י"ח בחשוון תשע"א, במשרד ראש

הממשלה בקריה תל אביב

ראש האגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה פתח את הישיבה והציג את נושא המפגש - עסקים חברתיים בישראל. מדובר בנושא שעד כה לא עסקו בו ברמה הלאומית, ושגלום בו פוטנציאל לשיתופי פעולה בין מגזריים. זהו תחום פורץ דרך, אך מורכב מאוד ולכן למידת התחום וקידומו הן תהליך מתמשך.

פרופ' בני גדרון הגדיר "עסקים חברתיים" כ"ארגונים חברתיים בעלי מתודולוגיה עסקית". הוא תיאר את המגמה של התקרבות בין העולם החברתי לעסקי, את האופן בו מתחילה להיווצר התפתחות של מסגרת חדשה אינטגרטיבית. מוחמד ינוס שקידם רבות את הנושא וזכה על כך בפרס נובל הגדיר את המרכיבים של עסק חברתי: מטרת העסק היא חברתית /סביבתית/חינוכית ולא מיקסום רווחים לבעלים, העסק הוא בר-קיימא, אינו עושה שימוש בפילנתרופיה, המשקיע/ים מקבלים את השקעתו/ם בחזרה ללא רווח, לאחר החזר ההשקעה הרווחים מופנים לקידום המטרה החברתית, לעסק מודעות סביבתית והוא משלם משכורות המקובלות בענף ומציע לעובדיו סביבת עבודה טובה.

מאפיינים נוספים על פי הגדרתו של פרופ' גדרון הם: ארגון שלו מטרות חברתיות /סביבתיות העושה שימוש במתודולוגיות עסקיות כדי להשיגן, נמצא במרכז הרצף של שילוב פעילות עסקית וחברתית, בקצה האחד של הרצף פעילות חברתית של עסקים בקצה השני פעילות עסקית של עמותות. בעסקים חברתיים יש שילוב מוחלט עם דגש שווה על שתי האוריינטציות שתלויות זו בזו, וכך נוצר סוג ארגון חדש ארגון כלאיים (היברידי) בעל מאפיינים ייחודיים, היגיון פנימי משלו ועם השלכות לצורות הניהול.

לדעתו של פרופ' גדרון העסקים החברתיים מביאים עימם בשורות רבות. בקרב העובדים יוצר העסק החברתי בו הם מועסקים (לעיתים לראשונה בחייהם) תחושת העצמה, אתגר ושוויון.

השולחן הממשקי מופעל על ידי
הממשלה ובמימונה באמצעות:

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

למשקיעים/בעלים ניתנת האפשרות לתרומה לחברה באמצעות כלי המוכר להם היטב. לחברה/מדינה יש חיסכון כספי - מעבר של המועסקים מהיותם מקבלי קצבאות ל היותם משלמי מסים ו שילוב בחברה של אוכלוסיות שוליים בעלות צרכים מיוחדים. במגזר העסקי נוצר סוג חדש של עסקים שאינם מבוססים על מיקסום רווחים של בודדים, ליזמים החברתיים מוצג אתגר של איתור נישות שבהן ניתן לקדם מטרות חברתיות /סביבתיות על בסיס עסקי לאורך זמן. בנוסף, לעולם הפילנתרופיה מועבר מסר של שינוי בכללי המשחק - השקעה במקום תרומה, עם כל הסמלים הנלווים לכך.

לדידו של פרופ' גדרון, שלושה אתגרים מרכזיים עומדים בפני העסקים החברתיים בישראל. הראשון הוא האתגר המשפטי, לפיו יש צורך בפיתוח מעמד משפטי לעסקים חברתיים שיעניק להם הטבות (כגון הנחות במס), שיאפשרו להם להתחרות בשוק, תוך התחשבות בהוצאותיהם הנוספות בגין מטרותיהם החברתיות. האתגר השני הוא המימוני, שכן יש לפתח כלים פיננסיים פרטיים וציבוריים לעידוד השקעות בעסקים חברתיים. האתגר השלישי הוא האתגר הניהולי, הדורש פיתוח מסגרות הכשרה של מנהלי עסקים חברתיים ותמיכה בהם.

עו"ד רחל בנימין הגדירה את העסק החברתי כמיזם חברתי עסקי Social Enterprise וציינה כי אין בעולם הגדרות רשמיות לנושא.

היא הציגה ניסיון למיין את השדה בחלוקה לעסקים חברתיים מצד אחד ומיזמים של אלכ "רים מהצד השני. במיזמים של ארגונים חברתיים העסקים הם כלי לקידום מטרות הארגון, כדי להימנע מהתלות בפילנתרופיה.

בבריטניה קיים משרד ממשלתי לענייני המגזר השלישי המגדיר מהו עסק חברתי. לפי הגדרתו מדובר בעסק שרווחיו מוחזרים לעסק או לקהילה, והמטרה המניעה אותו אינה מקסום רווחים. בניגוד להגדרה זו, ארגון הגג של העסקים החברתיים בבריטניה מגדיר אחרת את העסק החברתי: תאגיד בעל מטרות חברתיות ו/או סביבתיות, שלפחות מחצית מהכנסותיו מפעילות עסקית, לפחות מחצית מרווחיו מיועדים למטרות חברתיות וניתן להוכיח כי הוא משיג מטרות חברתיות ו /או סביבתיות. כמו כן, במקרה של הפסקת הפעילות העסקית, נכסי התאגיד יועדו למטרות חברתיות או סביבתיות.

עו"ד בנימין תיארה את החקיקה בבריטניה משנת 2005 עבור CIC- Community Interest Company, הכוללת הגדרה של חברה פרטית או ציבורית בעלת מטרה חברתית, הגבלה על שיעור

השולחן הממשקי מופעל על ידי הממשלה ובמימונה באמצעות:

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

הדיבידנדים המחולק לבעלי המניות והמשקיעים (35% מסך כל הרווחים), הגבלה על מימוש נכסי החברה (ASSET LOCK), תקן לרגולטור (רשם) מיוחד לחברות CIC. כמו כן מקבלת החברה תווית חברתית, אטרקטיביות למשקיעים חברתיים ויתרון בקבלת מענקים ממשלתיים. לטענת עו"ד בנימין, בארצות הברית לא התעניינו בתחום לפני בחירתו של ברק אובמה כנשיא. בארה"ב קיימות הרבה מאוד קרנות שמשקיעות בעסקים חברתיים בעולם השלישי ולקרנות הללו יש מעמד חוקי מול מוסדות המס.

עו"ד בנימין מנתה מרכיבים חיוניים לקידום מיזמים עסקיים חברתיים בישראל:

- מדיניות ממשלתית לעידוד ולתמיכה בהקמת מיזמים עסקיים חברתיים
- חקיקה מתאימה ומדיניות מיסוי המעודדת הקמת מיזמים חברתיים עסקיים ומתמרת משקיעים במיזמים אלה
- פיתוח מגוון שירותים המשלבים ייעוץ עסקי וארגוני-חברתי
- פיתוח גופים המספקים פתרונות מימון מגוונים – community development financial institutes
- תמיכה של קרנות פילנתרופיות
- הקמה ופיתוח של קרנות הון סיכון חברתיות שישקיעו בעסקים חברתיים ובמיזמים חברתיים של עמותות
- פיתוח מחקר ובסיס ידע אקדמי ומעשי

מר חנוך ברקת, מייסד קרן דואליס וחבר השולחן העגול מטעם המגזר העסקי, הציג לצוות העבודה מקרה לדוגמא מקרן דואליס שהוא עומד בראשה. על פי הגדרתו, עסק החברתי הוא עסק למטרת רווח, אבל לא למיקסום רווחים. לדוגמא, בעסקים החברתיים שקרן דואליס מעורבת בהם מחצית מהרווחים של העסקים הם למטרה החברתית.

מר ברקת מנה את היתרונות הכלכליים למודל העסק החברתי וביניהם: עצמאות כלכלית לטווח הארוך – צמצום התלות בתרומות, הרחבת הפעילות החברתית והכלכלית, הגדלת מקורות מימון לפעילות חברתית שלא מהקופה הציבורית, הפיכת אוכלוסיות מנתרמות לתורמות ומינוף הכספים המושקעים בעסקים חברתיים.

לטענתו הפעילות העסקית מרחיבה את הפעילות החברתית ומורידה עומס מהארגונים החברתיים.

במסעדת "לילות", שנמצאת בבעלות קרן דואליס ועמותת עלם, עובדים ומוכשרים בני נוער שנשרו

השולחן הממשקי מופעל על ידי הממשלה ובמימונה באמצעות:

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

מבתי ספר וממוקמים בקצה הרצף החברתי. מחקר של אוניברסיטת בר אילן מציג כי חמש שנים לאחר ההשתתפות בפרויקט, אחוז ניכר מאותם נערים חזר לחיים נורמטיביים או התגייס לצבא. תחילה הופעלה המסעדה כחברה לתועלת הציבור בבעלות עמותת עלם. בשלב זה הצד החברתי עבד למופת, אבל הצד העסקי/הקולינרי לא עבד היטב כמו מסעדות יוקרה מתחרות בתל אביב. לפני שנתיים קנתה קרן דואליס את המסעדה, הפכה אותה מחל"צ לחברה, ונשארה בשותפות עם עמותת עלם. במקום יש עובדת סוציאלית במשרה מלאה. דירקטוריון המסעדה, שחבריו נפגשים פעם בחודש, כולל בין היתר את מנכ"לית עלם, מייסד קרן דואליס ואיש מתחום המסעדות. נכון להיום העסק ריווחי ומממן את עצמו.

הצעתו של מר ברקת לקידום התחום כוללת כמה כיווני עשייה - הכרה רגולטורית בעסק חברתי כישות משפטית, הכרה בקרנות השקעה בעסקים חברתיים לקבלת סעיף 46 לפקודת מס הכנסה, הכרה בהוצאה העודפת לפעילות חברתית לנושא מיסוי, מתן עדיפות כ"אפליה מתקנת" לעסקים חברתיים במגזר הציבורי ועידוד ממשלתי להקמת קרנות השקעה חברתיות ע"י מצ'ינג.

גבי אפרת שפרוט, מנכ"לית עלם וחברת השולחן העגול מטעם המגזר השלישי, הציגה את המודלים השונים של הפעילות העסקית-תעסוקתית במסגרת העמותה. בבעלות העמותה בית הקפה "יעל" בשדרות וגם עסק אפי ייה "קיש מבית" ברחובות. לצערם הם נאלצו לסגור השנה 3 מיזמים עסקיים. בכל המיזמים העסקיים עובדים מנהל/ת עיסקי/ת ורכז/ת טיפול/ת הממומנים על ידי העמותה.

במסעדת "לילות" העמותה וקרן דואליס יצרו לעצמם מנגנונים שעוגנו בחוזה כגון: מנכ"לית עלם היא חברת דירקטוריון, לא ניתן לפטר את הנערים, קיימת חלוקת דיווידנדים עם תקרה ועוד. השלב הבא בתעסוקה החברתית של העמותה יהיה לשלב קבוצות מצומצמות של בני נוער בתוך עסקים רגילים.

גבי שפרוט ציינה לחיוב את החוויה הטובה של בני הנוער בעבודה בעסק שמצליח. לכן חשיבות גבוהה לניהולו על ידי אנשי עסקים ולא ניהול בלעדי של העמותה.

הדיון נפתח להערות חברי צוות העבודה לעידוד הנתינה וקידום הפילנתרופיה של השולחן העגול. ל. חברת השולחן העגול מטעם המגזר העסקי הזכירה, שכאשר מדברים בעולם העסקי על אחריות תאגידית מדברים על החיבור שבין המודל העסקי ובין יוזמות סביבתיות - חברתיות, כפי שהובאו

השולחן הממשקי מופעל על ידי
הממשלה ובמימונה באמצעות:

שיתוף

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

בהצגות, והעלתה את השאלה היכן יעבור הגבול בין מיזם כמו "לילות" לבין חברה למטרות רווח המקימה מחלקה לעובדים מפלח אוכלוסיה מודרנית? היא קראה לא לצמצם את עצמנו למודל אחד ספציפי, ולהשאיר את המקום לגיוון, ליזמות ולבדיקת המוטיבציות שיעודדו חברות עסקיות לעשות יותר ולהרחיב את התחום.

חברת שולחן מטעם המגזר השלישי ציינה כי נדרשים יותר עידוד והטבות לעסקים בבעלות ארגונים חברתיים.

חבר שולחן מטעם המגזר השלישי ציין, כי העבודה שהוצגה בדיון היא נפלאה, אך נעשית במספרים קטנים. לטענתו, המפעל הגדול ביותר שמפעיל עסקים חברתיים הוא – המדינה, והכוונה לרצף של תעסוקה מוגנת, נתמכת, העמותות שמסייעות למדינה בתעסוקה, ועוד. הוא הציע לחשוב על מתכונת הדרגתית בה אנשי עסקים בעלי ניסיון רב בתחום הניהול יוציאו את העבודות האלה מהמפעלים המוגנים לשוק העסקי.

חברת שולחן מטעם המגזר העסקי ציינה, כי אנו נוטים להסתכל על הנושא בעיקר מנקודת המבט של סיפוק תעסוקה, אבל זו לא נקודת המבט של מוחמד ינוס, אלא מגוון רחב יותר של פעילויות ליישום התחום. כמו כן, ציינה כי הנושא של פיתוח כלים פיננסיים הוא קריטי לנושא הזה.

חבר שולחן מטעם המגזר הציבורי העיר שחסרים בדיון אנשי אגף תקציבים של האוצר. בנוסף תמך בהצעה שהועלתה על ידי מר חנוך ברקת, באשר להקמת קרנות השקעה חברתיות בעידוד הממשלה, וטען כי יוזמה כזאת יכולה לצאת לפועל תוך כמה חודשים.

חבר שולחן מטעם המגזר העסקי העלה לדיון את נושא סעיף 46 לפקודת מס הכנסה, וביקש להרים קול ולפעול לכך שעמותות לא יצטרכו להמתין זמן רב מדי עד שרישומם יטופל. הוא התבקש להציג את הנושא בכינוס הבא של השולחן העגול הממשקי.

חבר צוות העבודה מטעם המגזר הציבורי אמר כי לדעתו אין למדינה מה להפסיד בנושא של שילוב כוחות עם עסקים חברתיים, בעיקר בשל הייחוד של המגזר השלישי שיודע להגיע למקומות שהמדינה לא יודעת להגיע אליהם.

פרופ' גדרון הזכיר כי הנושא הוא חדש וההגדרות הן עמומות, ושכפי שהוצג בתחילת הדיון ישנם מודלים שונים. הוא ביקש לשים על השולחן עניין שעדין לא דובר בדיון - אנו חיינו שנים בפרדיגמה שצריך קודם לטפל באנשים עם צרכים מיוחדים ורק אחר כך להכין אותם לעולם העבודה, אבל כפי שאנו למדים מהעסקים החברתיים - העבודה היא התרפיה. זוהי בשורה חדשה, לפיה ניתן לסייע לבני אדם בכך שנותנים להם אתגרים. בשורה שחשוב מאוד להדגיש.

השולחן הממשקי מופעל על ידי הממשלה ובמימונה באמצעות:

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

ראש האגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה סיכם שיש כמה דברים שניתן לעשות בעקבות הדיון. ראשית, הוא הציע להעלות את הנושא לרמת הדיון הציבורי בצורה מסודרת יותר, כגון הפצת קול קורא, במטרה לקבל דוגמאות, פעילויות, תיאורי קשיים וניסיונות בתחום וכן להפיץ את תוצרי הדיון.

שנית, יש לבחון הקמת קרן, תוך שעוקפים את שאלת ההגדרה של התחום. לממשלה יש ניסיון רב בהקמת קרנות, דוגמת הקרן לפיתוח כלכלי למגזר הערבי, שהקמתה נמצאת בעיצומה. לטענת ראש האגף לתכנון מדיניות זה האפיק שניתן לבחון את ההתקדמות בו. אפשרות נוספת לעיסוק בנושא היא לטפל בו בנושא רחב, ולהקים ועדה ציבורית שתלמד את הנושא לעומקו ותקדם אותו.

באשר לשאר כיווני העשייה בהם עוסק צוות העבודה לעידוד הנתניה וקידום הפילנתרופיה, ראש האגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה אמר שאם נרגיש שאנו מתקדמים באופן מספיק משמעותי עם הנושאים שהעלנו בדיון הקודם, ייתכן שהדיון הבא יערך בפורומים מגזריים.

משתתפים בדיון: ד"ר גיא רוטקופף, מנכ"ל, משרד המשפטים; עו"ד אלון בכר, ראש רשות התאגידים, משרד המשפטים; עו"ד מייק בלאס, משנה ליועץ המשפטי, משרד המשפטים; מר חנוך ברקת, מייסד, קרן דואליס; גבי טליה אהרוני, מייסדת, מעלה; מר ליאון רקנאטי, יו"ר, קרן יהל; מר גיא אברוצקי, מנכ"ל, נובה; גבי אהובה ינאי, מנכ"לית, מתן; ד"ר יגאל בן שלום, יו"ר, מנהיגות אזרחית; גבי אפרת שפרוט, מנכ"לית, עלם; גבי נעמי סטוצינר, נשיאה, בית איזי שפירא;

מוזמנים: פרופ' בני גדרון; עו"ד רחל בנזימן; מר יהודה נסרדישי, ראש רשות המיסים; מר יהודה מונסינגו, מנהל תחום מוסדות ואלכ"רים, רשות המיסים; גבי שולי צבי, רכזת משרדים חברתיים בחשב הכללי, משרד האוצר; עו"ד יעל קינן מרקוביץ, סגנית היועמ"ש מנהל הכנסות מדינה, משרד האוצר; גבי טלי אמיר, ראש תחום פילנתרופיה, ג'וינט; גבי הדס גבאי, נובה;

צוות משרד ראש הממשלה: מר אהוד פראוור; מר אמיר ברקן; גבי תמר פלד אמיר; מר ניקיטה קוצנקו;

השולחן הממשקי מופעל על ידי
הממשלה ובמימונה באמצעות:

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131

משרד ראש הממשלה

Prime Minister's Office

مكتب رئيس الحكومة

צוות שיתופים: עו"ד ירון קינדר; מר שלמה דושי; ד"ר בת חן ויינהבר; גבי עדי פרג'ון.

השולחן הממשקי מופעל על ידי
הממשלה ובמימונה באמצעות:

לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

משרד ראש הממשלה
האגף לתכנון מדיניות

www.pmo.gov.il/civilsociety

רח- קפלן 3, ירושלים 70019
טלפון: 02-6706127 | פקס: 02-6706131